

Sivuaurinko

Halot • Halos

Yleistä höpinää

Tällä kertaa jätän liierrat löpinät vähiin. Olen jo ihan riittävästi äänessä netin puolella. Mutta jotain pientä koostetta tässä voi viimeisen kahden kuukauden ajalta vetää ainakin Haloreportsin tilanteesta. Haloreports lähti lopultakin hyvin liikkeelle alun pienen kankeuden jälkeen. Saksalaisen ja hollantilaiset tulivat mukaan ja Tapekin juuri tiedusteli miten sinne kirjoitetaan. Blogi siis elää ja voi hyvin, kommentointiosastollakin on vilkasta keskustelua.

Vieläkin eläväisempi on Haloreports blogin rinnalle Claudia Hinzin perustama muiden valoilmioiden blogi. Alkujaan Claudia ja Yuji olivat kyselleet että jos Haloreportsia laajennettaisiin kaikkiin ilmakehän valoilmiöihin, mutta emme Jarmon kanssa lämmenneet ajatukselle. Mikä mielestäni on ollut hyvä ratkaisu, sillä Claudian blogissa on melkoinen liikenne ja halouutiset hukkuisivat sinne kaiken sekaan.

Halotapaamisesta

Mutta siirrytään halotapaamiseen. Ohessa on alustava ohjelma, joka varmasti tulee vielä muuttumaan. Luulisin että esitelmän pitäjiä tulee olemaan muutama lisää loppupeleissä. Lisättävää saa ja kannattaa ehdottaa muutenkin ohjelmaan, sillä sunnuntain aikatauluun mahtuu hyvin vielä aktiviteettia.

Ruokailupuoli on suurimmalta osalta avoinna, yhteinen ruokailu on ainakin lauantaina. Sitten kun tiedämme kuinka paljon porukkaa on minäkin päivänä paikalla, ja kuka on yötä ja kuinka monta yötä, voimme edetä ruokailupuolen suunnittelussa. Eli olkaa niin kilttejä ja lähettäkää minulle tämän laatuista tarkempaa tietoa omalta osaltanne. Voi olla että jonkinlainen

muutaman euron kontribuutio ruokapuolella saattaa tulla kuvioon, mutta katsotaan nyt.

Jos joku on tulossa Helsingistä päin autolla tapaamiseen perjantaina, olisi hyvä jos voisitte ottaa mukaan jonkun ulkomaisista vieraista mukaanne. Sähköpostilistalla kyselin onko kenelläkään tarjota yöpaikkaa vieraille, mutta toistaiseksi ainakin hiljaisuus on vallinnut.

Niin, ja sanotaan taas että tapaamisessa kaikki ilmakehän ilmiöt ovat edustettuina vaikka esitelmäpuoli onkin haloihin painottunut. Illan kuvashowssa toivottavasti ainakin näemme muitakin ilmiöitä kuin haloja. Ja yöpilviähän näkyy hyvin todennäköisesti tuohon aikaan vuodesta jos vain on selkeää.

Jaoston nettisivuille tulee tarkempaa tietoa jo mahdollisesti ennenkuin tämä umi on teillä kädessänne (tosin tämä taitaa ilmestyä nettiin aika nopeasti). Tapaamisen infisivun osoite on

www.ursa.fi/ursa/jaostot/halot/halotapaaminen2006.

Nyt viimeisetkin ilmoittautumaan tapaamiseen!

Halotapaaminen Artjärvellä 14-16.7.2006

Perjantai

Aloitus noin klo 15.00

Ulkomaalaiset vieraat kaikki paikalla. Ohjelma-oleilua ja toisiin tutustumista. Mahdollisesti kuvien katsomista illalla.

Yöllä makkaran paistoa nuotiolla ja yöpilvien katselua. Opastusta yöpivihavaintojen tekemiseen tarvittaessa.

Lauantai

Esitelmät:

Jari Luomanen

Pixel workout - exposure, histogram and bit depth in halo photography

Yuji Ayatsuka

Atmospheric phenomena in Japan

Walt Tape

Halo poles TAI Huygens versus Mariotte halo history

Marko Riikonen

Stacking technique in halo photography

Timo Kuhmonen

HDR-technique application to halo photographs

Jarmo Moilanen

The 1920 Kuusankoski display

Veikko Mäkelä

Atmospheric phenomena in time lapse photography

Claudia Hinz

20 years of halo observations in Germany

Lars Gislen

Computer algorithm for divergent-light haloes

Yhteinen lounas esitelmien välissä. Jos taivaalla merkittävä halonäytelmä, esitelmiä siirretään sunnuntaille.

Illemmalla kuvashow, jossa kaikki osanottajat voivat näyttää mielenkiintoisimpia valoilmiökuviaan.

Yöllä makkaran paistoa nuotiolla ja yöpilvien katselua. Opastusta yöpilvihavaintojen tekemiseen tarvittaessa

Sunnuntai

Pinoaminen käytännössä. Vapaamuotoinen ohjelma jossa näytämme kädestä pitäen mitä pinouskameran kanssa touhutaan ja mitä nappeja ohjelmissa pitää painella, jotta pinottu kuva syntyy. Muistivihkot mukaan!

Tapaamisen päätös noin klo 15.

Tapaamiseen on ilmoittautunut 24 osanottajaa, joista kahdeksan ulkomaalaista.

Marko Riikonen

Havainnoista

Tänä keväänä on näkynyt muutamia kovia halonäytelmiä. Halo reports blogista (halo-reports.blogspot.com) voi käydä katsomassa tasokkaimmat halot niin Suomesta kuin ulkomailtakin. Kuten Marko edellä totesi, on Halo reports blogi päässyt nyt hyvään vauhtiin, mistä voimme olla iloisia. Myös Tähdet ja avaruus lehdessä 3/2006 oli Mikko Ylihoikan kuvia Kajaanin kovasta jääsumunäytelmästä 26.2. 2006.

Blogin vuoksi halojaoston kotisivuille on jouduttu tekemään osio halokuvia varten, jotta voidaan esittää keskitetysti parhaimpia kuvia. Kyseinen kuvagalleria on toistaiseksi hiukan vaiheessa ja tarkoitus olisi saada paremmin toimiva galleria aikaiseksi lähitulevaisuudessa. Marko on päivittänyt kuvagalleriaa ja hyvä niin.

Tarkoitus oli selvitellä vuoden 2005 havainnot. Viime vuoden havaintoja ei kuitenkaan ole jaostoon paperilla kovin paljoa saapunut. Koko vuoden havainnot minulla on vain kolmelta hengeltä, joten eipä niitä kannata pahemmin tässä riepotella. Paperiraportointi onkin kokenut aika pahan alamäen. Osittain tilanne varmaan johtuu siitä, että jaoston vetäjäys oli hiukan tuuliajolla allekirjoittaneen toimesta. Joten myönnän osasyllisyyteni tilanteeseen.

Samaan hengenvetoon on todettava, että olen saanut ihan kiitettävästi havaintoja tältä alkuvuodelta lomakkeilla, joten tilanne ei ehkä ole ihan niin huono. Suosittelen lomakkeiden täyttöä varsinkin aloitteleville havaitsijoille. En nyt ole hirveän innokas käsittelemään havaintoja täällä, sillä niistä on keskusteltu paljonkin ilmakehän listalla. Valitettavasti nykyteknologia ja informaatioyhteiskunnan keinot tekevät tähän Ursa Minoriin kirjoittamisen entistä vaikeammaksi.

Mutta mikä on perinteisten paperilomakkeiden tulevaisuus? Siitä olisi ehkä syytä keskustella vakavasti. Onko syytä luopua niistä kokonaan? Ikävää on perinne katkaista, mutta kenenkään

aika ei oikein tahdo riittää niiden läpikäyntiin. Tilalle on tietysti tulossa havaintotietokanta jossain välissä. Havaintotietokantaan on tietysti saatava tulostusmahdollisuus arkistointia varten.

Piirroshavainnot

Paperilomakkeiden tärkein funktio on ollut havaintopiirroksien. Piirroshavainnot ovat auttaneet vaikeiden tapausten tulkintaa ja niistä on nopeasti nähnyt näytelmän tärkeimmät piirteet. Jos havainnointi jää pelkäksi listaukseksi havaituista muodoista kuten sähköpostiraportointi käytännössä on, niin kuka vastaa havainnoton oikeellisuudesta?

Piirroshavaintojen teko ihan tavanomaisista haloista olisi havaitsijan rutinoitumisen kannalta ensiarvoisen tärkeää. Se opettaa havaitsijaa tarkkaavaisuuteen. Piirrosten teko vaatii havaitsijalta keskittymistä. Vaikka tulevaisuudessa ei ehkä piirroshavaintoja enää kerää kukaan, niin toivoisin havaitsijoiden silti kuljetettavan mukana muistivihkoa, johon voi kirjata havainnot tuoreelta ylös.

Nykyään tilannetta onneksi pelastaa jossain määrin kameroiden käyttö ja varsinkin uudet kuvaustekniikat pinoamisineen. Ne ei kuitenkaan auta havaitsijaa kehittymään havaitsijana. On eri asia tunnistaa halo jo taivaalla kuin että se havaitaan vasta kuvasta.

Nykytekniikalla on täysin mahdollista rakentaa automaattinen kuvausjärjestelmä jolloin itse ei tarvitse havaintoja edes tehdä. Katsoo vain tietokoneelta mitä taivaalla on näkynyt. En osaa sanoa milloin tällainen järjestelmä nähdään, mutta itselläni käytössä oleva tulipallokamera havaitsee silloin tällöin halojakin. Ainoa järjestelmästä puuttuva osa on seuranta-moottori, jolla aurinko pysyisi kameran eteen sijoitettavan peittävän takana. Lisäksi seuranta pitäisi automatisoida niin, että auringon laskettua kamera palaa joko odottamaan auringon nousua tai alkaa seurata kuuta.

Ei sen puoleen. Kyllä kuvien ottamiseenkin pitäisi kiinnittää huomiota. On hyviä ja huonoja

halokuvia. Yksi muistettava seikka on sekin, että näytelmä pitäisi kuvata dokumentoida mahdollisimman kauttaaltaan. Ensiarvoisen tärkeää on löytää hyvä kuvauspaikka josta kykenee kuvaamaan kaikkiin tärkeisiin kohtiin taivaalla. Himmeitä haloja pitää myös muistaa kuvata. Maallikkovirhe on kuvata vain niitä kirkkaimpia haloja.

Vakavammin haloja ja muita ilmakehän ilmiöitä kuvaava panostaa tietysti kuvauskalustoon. Digipokkarillakin pääsee alkuun, mutta laajakulmalinssi ja jopa kalansilmälinssit ovat halokuvauksessa hyvin käyttökelpoista kalustoa. Tämä tarkoittaa yleensä järjestelmäkameran hankkimista. Harmi vain että esim. kunnollisen kalansilmälinssin hinta on aika korkea.

Halvempi ratkaisu on perinteinen filmijärjestelmäkamera. Tosiasia kuitenkin on, että digitaalikalamerailla on kuitenkin niin paljon etuja filmikameraan verrattuna, että sellaista voi suositella lähinnä kakkoskameraksi. Sen voisi varustaa esim. kokotaivaan kuvaavalla 8mm kalansilmällä. Digikalameraihin kun ei ole vielä saatavissa kokotaivaan kuvaavaa linssiä ellei osta kameraa jossa on filmiruudun kokoinen kenno. Sellaiset tosin ovat vielä aika hintavia, mutta hinnat ovat tulossa alaspäin.

Cygnus 2006

Ursan kesätapaaminen järjestetään tänä vuonna Töysässä Etelä-Pohjanmaalla. Halojaostosta olen paikalla ainakin minä, kun Marko ei kiireiltään ehdi. Pyrin pitämään jonkinlaisen esityksen lauantaina. Tosin, ajankohtaa ei ole vielä sovittu. Cygnuksesta enemmän seuraa vassa Ursa Minorissa.

Kesä tulee

Ensinnä kaikille joilla on vielä paperilla raporttoimattomia havaintoja vuodelta 2005, niin ne voisi laittaa nyt saman tien postiin että voin esittää jotain järkevää tilastoa vuodesta 2005 seuraavaan UMiin.

Pitäkää silmät kovana kesälläkin, sillä yllättävän laadukkaita halonäytelmiä voi näkyä myös

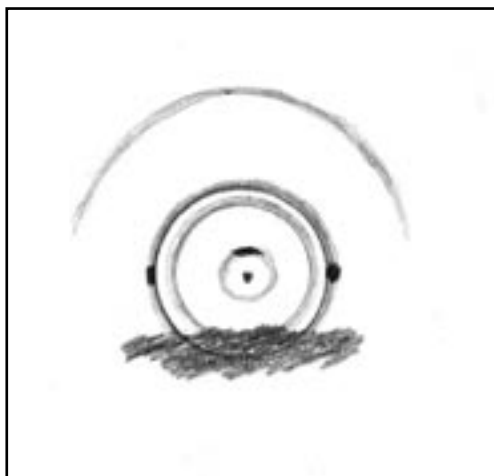
kesäaikaan. Usein kesänäytelmät ovat joko lyhytaikaisia tai sitten kidepilvet ovat hyvin pienialaisia.

Oikein hyvää kesää kaikille. Nähdään Artjärvellä heinäkuussa ja Cygnuksella elokuussa.

Jarmo Moilanen

*Fig. 1: 26 Oct 2005 in Oulu
A nice halo display. Notice separate pieces of supralateral arc on both side of the display. Observed by Teemu Öhman.*

*Fig. 2: 14 March 2006 in Kuusankoski
An odd radius display observed by Eero Savolainen. Odd radius halos are 9° halo, 9° upper plate arc and 18° halo. 18° halo looks wide, so maybe 20° halo was there too.*

*Fig. 3: 18 March 2006 in Rovaniemi
A halo observation made by Olli Sälevä.*

English summary

Hi friends!

Marko told us first about the upcoming international meeting here in Finland. It will take place in Ursa's Artjärvi observatory in 14 - 16. July. 24 person has already promised to come, including 8 people from abroad. There will be some new faces, so we expect to have a great meeting.

There is also a list of talks which we will hear in the meeting. The list of talks is not complete and changes are possible. Meeting is not only about halos, also other atmospheric phenomena are discussed too. If you are interested to participate the meeting, please contact Marko.